

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISMO EKSPERTIZĖS ĮSTATYMO NR. IX-1161 2, 3, 4¹, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 5¹
STRAIPSNIU ĮSTATYMO
DERINIMO PAŽYMA

Eil. Nr.	Institucijos, su kuria derinta, pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos nebuvo atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies
1.	Nacionalinės teismų administracijos 2018-04-25 raštas Nr. 4R-616-(6.6)	<p>Projektu siūloma papildyti Teismo ekspertizės įstatymo 6 straipsnio 2 dalį, nustatant, kad dalyvauti kvalifikacinės komisijos darbe turi būti kviečiami aukštųjų mokyklų ir mokslinių tyrimų institutų mokslininkai ar kitų ekspertizės įstaigų ekspertai ar teismų, ikiteisminio tyrimo institucijų ar prokuratūros atstovai.</p> <p>Siekiant užtikrinti teismo proceso skaidrumo ir teismo nešališkumo reikalavimus, siūlytina papildyti minėtą nuostatą išdėstant ją taip „<.> ar kitų ekspertizės įstaigų ekspertai ar teismų (išskyrus teisėjus), ikiteisminio tyrimo institucijų ar prokuratūros atstovai.“</p>	<p>Neatsižvelgta. Teisėjo dalyvavimas kvalifikacinės komisijos, kuri suteikia teismo eksperto kvalifikaciją, veikloje nepažeistų teismo proceso skaidrumo ir teismo nešališkumo principų ir nesudarytų pagrindų, išvardintų proceso įstatymuose, teisėjo nušalinimui. Teisėjas turi specialių teisinių žinių, todėl gali patikrinti teismo eksperto teisinių žinių, kurios vertinamos kvalifikacijos komisijoje, dalį.</p> <p>Be to, projekto nuostata neapribojama paskirti į kvalifikacinę komisiją ne teisėją, o kitą teismo atstovą.</p> <p>Pagal Latvijos teismo ekspertizės įstatymą teisėjai taip pat dalyvauja kvalifikacinės komisijos veikloje.</p>
2.	Privataus teismo eksperto Valentino Mitunevičiaus 2018-05-04 raštas	Teismo ekspertizės įstatymo 6 straipsnio keičiama nuostata sudaro sąlygas teismo ekspertizės institucijai ar patvirtinti kvalifikaciją joje dirbantiems ekspertams formaliai arba lengvesniu būdu, nei kitiems ekspertams. Visų ekspertų kvalifikacijos egzamino/pratęsimo sąlygos turi būti vienodos. Kvalifikacijos komisija turi būti formuojama atsitiktiniu (burtų keliu), parenkant jos narius iš anksčiau suformuotų sąrašų. Todėl siūlau 6 str. 2 d. išdėstyti sekančiai: „Teismo eksperto kvalifikaciją suteikia teismo	Neatsižvelgta. Teiginys, kad sudaromos lengvesnės sąlygos įgyti kvalifikaciją teismo ekspertizės įstaigose dirbantiems teismo ekspertams, yra nepagrįstas. Priešingai, siekiant užtikrinti kvalifikacinės komisijos nešališkumą, kai egzaminą laiko privatus teismo ekspertas, projektu siūloma nustatyti, kad kvalifikacinės komisijos daugiau kaip pusė narių būtų ne iš

		<p>ekspertizės įstaigos vadovo sudaryta kvalifikacinė komisija. Ši komisija turi būti ne mažesnė kaip iš penkių narių, bent du iš jų – atitinkamos srities ekspertai, vienas tos ar giminingos srities mokslininkas ir vienas teisininkas. Dalyvauti kvalifikacinės komisijos darbe turi būti kviečiami mokslo įstaigų ir aukštųjų mokyklų mokslininkai ar kitų ekspertizės įstaigų ekspertai ar teismų, ikiteisminio tyrimo institucijų ar prokuratūros atstovai. Kiekvienam egzaminuojamajam kvalifikacinė komisija sudaroma pagal aukščiau išdėstytus kriterijus, komisijos narius parenkant burtų būdu. Daugiau kaip pusė kvalifikacijos komisijos narių turi būti ne iš teismo ekspertizės įstaigos.“</p> <p>Turėtų būti nuostata, kad ekspertams, kurie dirba ilgesnį laiką (pvz., 10 metų ir daugiau) kvalifikacijos pratęsimui nereikia jokio egzaminavimo, o tik patikrinimas, ar ekspertas neturi nusižengimų ir, ar nuolat kelia savo kvalifikaciją, dalyvaujant seminaruose ir konferencijose.</p>	<p>teismo ekspertizės įstaigos. Šios nuostatos keitimas inicijuotas atsižvelgiant į privačių teismo ekspertų siūlymus užtikrinti kvalifikacinės komisijos nešališkumą. Nėra aišku, koku tikslu pagal pareiškėjo siūlymą turėtų būti sudaromi kvalifikacinės komisijos narių sąrašai ir iš jų burtų keliu renkami šios komisijos nariai. Praktikoje kvalifikacinė komisija sudaroma kas penkeri metai konkretaus privataus teismo eksperto kvalifikacijai patikrinti. Į kvalifikacinę komisiją skiriami Teismo ekspertizės įstatyme įvardintų aukštųjų mokyklų ir mokslinių tyrimų institutų ar valstybės institucijų paskirti atstovai. Atstovus skiria pačios minėtos institucijos, tokiu būdu jau užtikrinama, kad į kvalifikacinę komisiją skiriamas nešališkas ir nesuinteresuotas asmuo. Be to, pastebėtina, kad ne visais atvejais gali būti galimybė burtų keliu parinkti teismo ekspertus į kvalifikacinę komisiją dėl riboto konkrečios ekspertizės teismo ekspertų skaičius.</p> <p>Europos ekspertizės ir ekspertų instituto išleistose Teismo ekspertizės civiliniame procese gerosios praktikos gairėse Europos Sąjungoje akcentuota, kad kas penkerius metus turi būti atliekamas patikrinimas, ar įregistruotas ekspertas atitinka kriterijus, pagal kuriuos jis buvo įrašytas į ekspertų registrą, ir, ar kelia savo kvalifikaciją kaip specialistas ir teismo ekspertas. Latvijoje teismo ekspertų resertifikavimas numatytas kas penkeri metai, Estijoje – kas 3. Lietuvoje kvalifikacijos pratęsimo metu patikrinama teismo ekspertų atliekamų tyrimų kokybė. Tokiu būdu</p>
--	--	--	---

			užtikrinama, kad teismo ekspertų sąrašas yra tik aukštos kvalifikacijos teismo ekspertai ir, kad ekspertizės bus atliekamos kokybiškai. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad tik patikrinti, ar ekspertas neturi nusižengimų ir, ar ekspertas kelia savo kvalifikaciją, dalyvauja seminaruose ir konferencijose, nebūtų pakankama priemonė pasiekti tikslą, kad ekspertizės būtų atliekamos kokybiškai ir kvalifikuotų specialistų.
3.	Auditorių – teismo ekspertų Loretos Rupeikienės, Šarūno Gintilo, Kęstučio Ambrazaičio 2018-04-23 raštas	<p>1. 4 str. numatytas imperatyvas kvalifikaciją suteikiančiai institucijai pateikti Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybai (toliau – TEVKT) informaciją ir paaiškinimus, ar ekspertiniai tyrimai buvo atlikti pagal kvalifikaciją ir tai sričiai taikomų teisės aktų reikalavimus. Pasisakysime tiek, kiek tai susiję su Lietuvos auditorių rūmų (toliau – LAR) TEĮ projekto kontekste vadinama teismo eksperto kvalifikaciją suteikiančia institucija, galimybėmis teikti nurodytą informaciją.</p> <p>LAR yra viešasis juridinis asmuo, kuris kontroliuoja, kaip Auditorių rūmų nariai laikosi Buhalterių profesionalų etikos kodekso, ir prireikus gali priimti sprendimą dėl šio kodekso laikymosi pažeidimų; taip pat LAR organizuoja kvalifikacinius auditoriaus egzaminus; sudaro sąlygas Egzaminų komisijai tinkamai atlikti jai pavestas funkcijas; išduoda auditoriaus pažymėjimus; sustabdo, atnaukina ar panaikina auditoriaus pažymėjimo galiojimą, išduoda audito įmonės pažymėjimą, sustabdo ir atnaukina audito įmonės pažymėjimo galiojimą; tvarko auditorių ir audito įmonių sąrašus; organizuoja auditorių kvalifikacijos kėlimo kursus ir nustato šių kursų turinio reikalavimus; turi kitų pareigų ir teisių, kurios numatytos LR Finansinių ataskaitų audito įstatymo 71 ir 72 str. nuostatose. Pažymime, kad LAR yra tarptautinių organizacijų, kurių veikla susijusi su apskaita arba auditu, narė. LAR veikia auditorių vardu ir kartu su Auditais, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba (toliau – AVNT) atlieka audito įmonių ir auditorių veiklos priežiūrą, tačiau neturi jokio praktinės patirties, kompetencijos atlikti auditorių ir teismo ekspertų priežiūrą ar imtis kokių nors kontrolės veiksmų.</p>	<p>1. Atsižvelgta iš dalies. Projekto 4¹ straipsnio 4 dalyje Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybai (toliau – TEVKT) sudaroma galimybė gauti informaciją iš kvalifikaciją suteikusių institucijų tam, kad galėtų tinkamai išnagrinėti skundą dėl teismo ekspertų. Lietuvos auditorių rūmai (toliau – LAR), vadovaudamiesi Finansinių ataskaitų audito įstatymu, rengia auditorių kvalifikacinius egzaminus, sustabdo auditoriaus pažymėjimą ar panaikina jo galiojimą, atlieka auditorių veiklos priežiūrą. Atsižvelgiant į tai, kad LAR suteikia kvalifikaciją auditoriams, jie, kaip kvalifikaciją suteikianti institucija, disponuoja specialiomis žiniomis audito srityje. Atitinkamai gali pateikti paaiškinimus, ar asmuo, kuriam jie suteikė kvalifikaciją, jų suteiktas specialiasias žinias audito srityje panaudojo tinkamai. Akcentuotina, kad teismo ekspertas įrašomas į Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašą (toliau – sąrašas) atitinkamos valstybės institucijos suteiktos kvalifikacijos pagrindu ir gali vykdyti ekspertizę tik tos institucijos suteiktos kvalifikacijos ribose. Įrašymas į sąrašą ir teismo eksperto statuso suteikimas neišplečia atitinkamos valstybės institucijos suteiktos kvalifikacijos apimties.</p>

		<p>Pateikiame motyvus.</p> <p>2. TEĮ kontekste LAR, nors ir yra teismo eksperto kvalifikaciją suteikianti institucija, o auditoriaus kvalifikacijai keliama ypač aukšti žinių ir praktinių įgūdžių bei nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, tačiau auditoriaus paslaugos yra iš esmės kitos nei teismo eksperto. Be to, LAR neparengia auditorių teismo eksperto darbui, kad auditorius, išlaikęs teisinių žinių egzaminus, galėtų profesionaliai teikti teismo eksperto paslaugas. Auditorius privalo studijuoti savarankiškai ekonominio pobūdžio teismo ekspertologiją, dalyvauti teismo ekspertologijos konferencijose, studijuoti mokslinę literatūrą ir teismų praktiką susipažindamas su teismo ekspertizės vertinimu bei jų gerąja praktika.</p> <p>2. LAR nepasirengusi atlikti -auditorių-teismo ekspertų priežiūrą dar todėl, kad tam neturi jokių finansinių išteklių, nes LAR finansuojami iš nario mokesčio bei audito įmonių atskaitymų. LAR biudžeto vos užtenka atlikti jiems pavestas funkcijas, todėl, mūsų įsitikinimu, tikrai negalės Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybai (toliau – TEVKT) teikti informaciją ir paaiškinimus, nes pagal šią formuluotę, mūsų vertinimu, reikėtų atsakyti klausimus, ar konkreči ekonominė ekspertizė, trukusi, pvz., 1,5 metų, atlikta pagal</p>	<p>Vadovaujantis Teismo ekspertizės įstatymo (toliau – TEĮ) 2 straipsniu, teismo ekspertas savo veikloje vadovaujasi ne tik šiuo įstatymu ir proceso įstatymais, bet ir kitais teisės aktais. Taigi, teismo ekspertas atlikdamas ekspertizės audito srityje savo specialias žinias turi naudoti, be kita ko, ir pagal audito srityje priimtus teisės aktus. Atitinkamai LAR teiktų TEVKT paaiškinimus <u>pagal kompetenciją</u> dėl specialių žinių, kurias jie suteikė, tinkamo panaudojimo (LAR nesuteikia kvalifikacijos ekonominių ekspertizės srityje, todėl jie informacijos apie šią sritį neteiktų, taip pat neteiktų informacijos apie teismo ekspertologiją).</p> <p>Ši projekto nuostata buvo suderinta su LAR 2018 m. vasario 12 d. pasitarime Teisingumo ministerijoje. Projektas taip pat buvo pateiktas derinti paskelbus jį Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemėje (toliau – posistemė), LAR pastabų dėl projekto neturėjo. Atsižvelgiant į teismo eksperto Kęstučio Ambrazaičio 2018-05-04 rašte Nr. BE12 pateiktus pasiūlymus, 4¹ straipsnio 4 dalies nuostata papildyta, kad LAR teikia informaciją <u>pagal kompetenciją</u>.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Projekto nuostata buvo suderinta su LAR 2018 m. vasario 12 d. pasitarime Teisingumo ministerijoje ir LAR poreikio papildomoms lėšoms nepareišė. Pastebėtina, kad LAR jau šiuo metu vykdo auditorių veiklos kontrolę, todėl disponuoja lėšomis auditorių veiklos kontrolei vykdyti. Akcentuotina, kad per metus vid. TEVKT</p>
--	--	---	--

	<p>teisės aktus ir auditoriaus eksperto kompetenciją. Pirma, tokiems darbams LAR jokių išteklių, antra, nėra jokių teisės aktų, tarptautinių audito standartų, procedūrų vadovų, kurių pagrindu galima būtų įvertinti, ar konkrečiai ekspertizei atlikti panaudoti reikiami tyrimo metodai (pvz., negautoms pajamoms nustatyti pasirinktas tinkamas metodas). LAR nekaupia jokios informacijos, susijusios su ekonominių teismo ekspertizių praktika.</p> <p>3. Finansų ataskaitų audito ar kitų užtikrinimo užduočių paslaugos iš esmės skiriasi nuo teismo ekspertizės paslaugos pagal pobūdį ir turinį. Jeigu audito procedūrą arba auditą reglamentuoja daugelis tarptautinių audito standartų, naudojamos specialios kompiuterinės programos, vedami mokymai bei LAR organizuojamos audito konferencijos, tai ekonominės ekspertizės srityje jokios norminės ir praktinės bazės LAR neturi. Per paskutinius 14 metų nėra nė karto buvę, kad LAR suorganizuotų kokius nors kvalifikacijos kėlimo kursus, seminarus teismo ekspertologijos ar ekonominės ekspertizės srityje, nors tokių prašymų ir pasiūlymų būta, ir ne vieną kartą. Pateikiame pavyzdį. TEĮ numato ekspertizės akte nurodyti tyrimo metodus (TEĮ 24 str.). Tuo tarpu nei audito atlikimo procedūrų vadovuose, nei audito standartuose nėra numatyti jokie tyrimo metodai, taigi audito procedūros savo turiniu ne tik neatitinka tyrimo metodų, bet ir prieštarauja ekspertizės proceso įstatymams. Lietuvos vyriausias administracinis teismas (toliau – LVAT) yra išaiškinęs, kad eksperto bendravimas su advokatu prieš teismo posėdį yra netoleruotinas, tuo tarpu audito paslaugų srityje pokalbiai su audituojamos įmonės vadovybe yra viena iš įprastų procedūrų. Auditoriai vadovaujasi Tarptautiniais audito standartais (toliau – TAS), kurie sudaro audito atlikimo metodinį pagrindą, tuo tarpu ekspertai jokių audito ar ekspertizės standartų netaiko. Audito ir ekonominės ekspertizės panašumas yra daugiau formalus, grindžiamas bendromis mokslo kryptimis. Auditoriai ir ekspertai remiasi apskaita ir finansais kaip bendru veiklos moksliniu</p>	<p>išnagrinėja 2 skundus dėl auditorių veiklos, todėl dėl tokio mažo skundų skaičiaus paaiškinimų ir informacijos pateikimas TEVKT papildomų lėšų nepareikalaus. Atkreiptinas dėmesys, kad LAR teiks informaciją pagal savo kompetenciją dėl specialių žinių, kurias jie suteikė, tinkamo panaudojimo (LAR nesuteikia kvalifikacijos ekonominių ekspertizių srityje, todėl ji informacijos apie šią sritį neteiktų, taip pat neteiktų informacijos apie teismo ekspertologiją).</p> <p>3. Atsižvelgta iš dalies. Atsižvelgiant į teismo eksperto Kęstučio Ambraziūčio 2018-05-04 rašte Nr. BE12 pateiktus pasiūlymus, projekto 4¹ straipsnio 4 dalies nuostata papildyta, kad LAR teikia informaciją <u>pagal kompetenciją</u>. LAR teiks informaciją pagal savo kompetenciją dėl specialių žinių, kurias jie suteikė, tinkamo panaudojimo.</p>
--	---	---

	<p>pagrindu, tačiau praktinėje veikloje gerokai išsiskiria ir tą skirtumą suponuoja teismo ekspertizės dalyko ir metodo specifika. Auditas planuojamas ir atliekamas vertinant riziką, t. y. įmonės finansinių ataskaitų tikrinimas nėra ištisinis ir nuoseklus, jis fokusuojamas ties tais finansinių ataskaitų straipsniais, kuriuose ataskaitų iškraipymo tikimybė didžiausia. Tokia tikrinimo metodika netinka teismo ekspertizei, nes proceso įstatymai reikalauja išsamiai ir visapusiškai ištirti įrodymus. Taigi, tarp ekonominės ekspertizės ir audito yra esminių metodologinių skirtumų, todėl LAR negalės tinkamai TEVKT pateikti informaciją ir paaiškinimus, ar ekspertiniai tyrimai buvo atlikti pagal kvalifikaciją ir tos srities teisės aktų reikalavimus.</p> <p>Audito darbo rezultatas yra nuomonės pareiškimas dėl finansinių ataskaitų, tuo tarpu ekspertizės tikslas –pagal pateiktus įmonės apskaitos dokumentus, registrus ir ataskaitas ir remiantis objektyviais atlikto tyrimo rezultatais duoti išvadas pagal pateiktus klausimus. Atliekant auditą bendravimas su audituojamos įmonės vadovybe yra įprastinė audito procedūra, tuo tarpu atliekant ekspertizę tiesiogiai su šalimis nebendraujama. Finansinių ataskaitų audito metu auditorius visais atvejais privalo surinkti pakankamai ir tinkamų audito įrodymų, tuo tarpu ekspertizės metu tyrimo apimtis tiesiogiai priklauso nuo pateikto užduočių kiekio ir sudėtingumo. Auditoriaus darbo rezultatas yra itin giežtai formalizuotas dokumentas – auditoriaus išvada, kurios viena nuo kitos, nesant išlygų, skiriasi tik adresatu. Tuo tarpu ekspertizės akte kiekvienu konkrečiu atveju aprašoma tyrimo, eiga, metodai, gauti rezultatai ir tai yra unikalūs darbas. Auditorių darbo kokybė tikrinama planine tvarka kas 6 metus arba dažniau gavus skundų, tuo tarpu eksperto darbas vertinimas kiekvienos konkrečios bylos kontekste. Audito ir ekspertinio tyrimo reikšmė taip pat skiriasi. Auditoriaus išvada padidina finansinių ataskaitų patikimumą, bet nesuteikia absoliutaus užtikrinimo, tuo tarpu ekspertizės aktas pvz. išsklaido abejones dėl kaltinimų tvarkingus apskaitą aplaidžiai arba nustato nuostolių (žalos) dydį ir panašiai. Auditorius pareiškia nuomonę dėl finansinių ataskaitų, tuo tarpu ekspertai ekspertizės akto tiriamojoje dalyje detalčiai aprašo tyrimų eigą ir rezultatus, o jų išvados (atsakymai į klausimus) turi būti pagrįstos objektyviais atlikto išsamaus tyrimo</p>	
--	---	--

		<p>rezultatais. Auditorius pats pasirenka atliekamų audito procedūrų apimtį, tuo tarpu ekspertas kiekvienu konkrečiu atveju turi atlikti tokios apimties tyrimą, kuris leistų tiksliai ir išsamiai atsakyti į pateiktus klausimus. Yra ir daugiau reikšmingų skirtumų tarp audito ir ekonominės ekspertizės, tačiau šio rašto tikslas nėra atskleisti visus juos.</p> <p>5. LAR nepasirengus teismo ekspertų priežiūrai, tai liudija, kad LAR proceso šalies atstovų skundus ir jų klientui nepalankų ekspertinį tyrimą (neturintį teismo ekspertizės statuso) parengusį auditorių-ekspertą svarsto LAR etikos komitete.</p> <p>6. Siūlomas TEĮ projektas latentine forma sukuria neprecedentinį teisinį reglamentavimą. Įstatymu siekiama užtikrinti efektyvesnę teismo ekspertų veiklos kontrolę, tačiau kartu turinio forma uždraudžia audito srities teismo ekspertams atlikti ekspertinius tyrimus, kuriuose pavieniai auditoriai, LAR nariai, netinkamai atliko auditą, dalyvavo manipuliuojant finansinėmis ataskaitomis bei pasižymėjo „kvalifikuotomis“ apgaulėmis (kitais vadinamomis „baltųjų apykaklių“ apgaulėmis, angl. k. „<i>White-collar crime</i>“). Pateikiame konkretų atvejį iš rezonansinės bylos. 2017 m. LAR prezidiumas, gavęs Valstybinės kainų ir kontrolės komisijos prašymą dėl galimai netinkamai atlikto audito, kuris nustatytas kito auditoriaus-teismo eksperto Vilniaus apygardos administracinio teismo paskirtoje ekspertizėje, pats inicijavo auditoriaus-eksperto Etikos kodekso pažeidimo tyrimą. Mūsų vertinimu, LAR neturėtų tirti galimų auditorių-teismo ekspertų Etikos kodekso pažeidimų, nes tokių tyrimus atlieka TEVKT. Turinio prasme tokiais veiksmais LAR daro spaudimą auditoriui-ekspertui dėl jo atliktų ekspertizų, kuriose pasisakoma ir dėl netinkamo audito. Pažymime, kad LAR yra asociacija ir pagal jos statutą LAR privalo atstovauti jos narių interesams ir juos ginti. Dėl šios priežasties LAR susidurs su interesų konfliktu atstovaudami LAR narių interesams bei atlikdami</p>	<p>5. Neatsižvelgta. Projektu LAR, kaip kvalifikaciją suteikianti institucija, įgaliojama patvirtinti kvalifikacijos, kurią jie suteikė, patikrinimo tvarką, kai tokį patikrinimą siūlo atlikti TEVKT. Pastebėtina, kad LAR ir šiuo metu vykdo auditorių veiklos kontrolę, be kita ko, turi teisę sustabdyti auditoriaus pažymėjimo galiojimą ar jį panaikinti.</p> <p>6. Neatsižvelgta. Pagal projektą LAR teiktų informaciją TEVKT pagal kompetenciją dėl teismo eksperto, veikiančio audito srityje, specialiųjų žinių, kurias jam suteikė, tinkamo panaudojimo ir atliktų kvalifikacijos, kurią suteikė ekspertui, patikrinimą pagal TEVKT siūlymą, kai TEVKT kiltų pagrįstų abejonių dėl kvalifikacijos. Pastebėtina, kad LAR ir šiuo metu vykdo auditorių veiklos kontrolę, sprendžia su kvalifikacija susijusius klausimus ir, be kita ko, turi teisę sustabdyti auditoriaus pažymėjimo galiojimą ar jį panaikinti.</p>
--	--	--	--

	<p>auditorijų-teismo ekspertų priežiūrą.</p> <p>2. Dėl TEĮ p. 4¹ str. 7 dalies</p> <p>Šioje dalyje numatyta TEVKT siūlyti kvalifikaciją suteikiančiai institucijai (šiuo atveju – LAR) svarstyti kvalifikacijos patikrinimo klausimą. Pažymime, kad toks reguliavimas netinkamas dėl kelių priežasčių. Pirma, TEVKT sudaro vos po vieną įvairių specialių žinių atstovą bei teisininką, todėl turi labai ribotas galimybes nuspręsti, kada reikia kvalifikaciją suteikiančiai institucijai siūlyti tikrinti, pvz., auditoriaus kvalifikaciją. Pažymime, kad TEVKT sudėtyje yra tik vienas auditorius, be to, nenurodomi jokie <u>objektyvūs kriterijai</u>, kuriais remiantis bus siūloma tikrinti eksperto kvalifikaciją. Manome, kad kiti TEVKT nariai, pvz. gaisrų ar medicinos srities specialistai negali vertinti kito specialisto, šiuo atveju, auditoriaus-eksperto darbo. Siūlome, kad kiekvienu konkrečiu atveju, esant poreikiui, prie TEVKT sudaryti <i>ad hoc</i> komisiją iš tos pačios srities teismo ekspertų bei mokslininkų. Mūsų žiniomis, tokia praktika taikoma Lietuvos teismo ekspertizės centre. Nors ir ši praktika, kaip parodė teismų sprendimai, ne visada pasiteisina.</p> <p>Antra, kvalifikaciją suteikiančiai institucijai, šiuo atveju LAR, suteikiama teisė svarstyti kvalifikacijos patikrinimo klausimą. Pabrėžiame, kad LAR negali būti suteikta teisė svarstyti patikrinimo klausimą dėl keleto priežasčių. Pirma, kaip jau aukščiau minėta, LAR nėra kompetentinga institucija teismo ekspertologijos klausimais; antra, LAR susidurs su interesų konfliktu atstovaudama LAR nariams bei atlikdama auditorijų ekspertų priežiūrą. Trečia, LAR nėra objektyvi institucija svarstant kvalifikacijos patikrinimo klausimą dėl pastaraisiais metais susiklosčiusių aplinkybių. Pavyzdys: auditorius- ekspertas itin didelės apimties rezonansinėje byloje atliko teismo paskirtą šilumos ir karšto kainų ekspertizę ir nustatė didžiausios audito įmonės dalyvavimą finansinių ataskaitų manipuliavimo veiksmuose, o tos pačios audito įmonės atstovai dalyvauja LAR pagrindiniuose komitetuose bei LAR prezidiume. Be to, ši audito įmonė reikšmingai finansuoja LAR, sutinkamai su LR Finansinių ataskaitų 74 str. 1 d. 2 p. (atskaitymai nuo audito įmonės pajamų). Dėl tos pačios priežasties, mūsų žiniomis, LAR</p>	<p>Neatsižvelgta. Teismo eksperto kvalifikacijos patikrinimą atliktą kvalifikaciją suteikusi institucija, kuri turi specialių žinių atitinkamoje srityje. TEVKT, esant pagrįstomis abejonėmis dėl eksperto kvalifikacijos, persiūtų skundą nagrinėti kvalifikaciją suteikusiai institucijai. Atsižvelgiant į tai, siūloma ad hoc komisija iš esmės dubliuotų kvalifikaciją suteikiančios institucijos darbą. Akcentuotina, kad nuostata, suteikianti teisę TEVKT kreiptis į kvalifikaciją suteikiančią instituciją yra galiojanti ir projektu ji nekeičiama.</p> <p>Neatsižvelgta. Žr. aukščiau išdėstytus paaiškinimus dėl LAR kompetencijos.</p>
--	--	--

	<p>siekia, kad auditoriai-ekspertai neturėtų teisės atlikti ekspertinių tyrimus, susijusius su auditu.</p> <p>Be to, pažymėtina, kad TEĮ projekte nėra apibrėžta, kokiais objektyviais kriterijais TEVKT siūlys kvalifikaciją suteikiančiai institucijai svarstyti patikrinti eksperto kvalifikaciją, o kvalifikaciją suteikianti institucija – pagal kokius objektyvius kriterijus priims ir svarstys kvalifikacijos patikrinimo klausimą.</p> <p>3. Dėl TEĮ p. 4¹ 8 d.</p> <p>Istatymų rengėjai siūlo teisinį reguliavimą, kuriuo siekiama numatyti kvalifikaciją suteikiančiai institucijai nustatyti kvalifikacijos patikrinimo tvarką. Mūsų nuomone, šis įgaliojimas negalimas dėl aukščiau šiame rašte nurodytų aplinkybių.</p> <p>Istatymo rengėjai siūlo kvalifikaciją suteikiančiai institucijai, šiuo atveju LAR, atlikti ir teismo ekspertų priežiūros funkcijas. Kaip jau minėta aukščiau, LAR negali suteikti tokių įgaliojimų, nes LAR nėra kompetentinga institucija teismo ekspertologijos klausimais. Dėl to jau yra pasisakyta aukščiau ir čia nebus kartojamasi.</p> <p>4. Dėl TEĮ 6 str. pakeitimų</p> <p>Šioje TEĮ p. dalyje numatomas teismo eksperto kvalifikacijos patvirtinimas. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybinės teismo ekspertizės įstaigos turi turėti kompetenciją aprobuoti naujas ekspertizės rūšis. Mūsų įsitikinimu, aprobavimas galimas tik esant</p>	<p>Neatsižvelgta. Akcentuotina, kad nuostata, suteikianti teisę TEVKT kreiptis į kvalifikaciją suteikiančią instituciją yra galiojanti ir projektu ji nekeičiama. TEVKT teiks pasiūlymą patikrinti teismo eksperto, turinčio auditoriaus kvalifikaciją, jeigu, nagrinėjant skundą dėl teismo ekspertų veiksmų, kils pagrįstų abejonių dėl teismo eksperto kvalifikacijos. Kvalifikaciją suteikusi institucija, įgyvendindama įstatymą, patvirtins tvarką pagal kurią vyks kvalifikacijos patikrinimas. Pastebėtina, kad LAR ir šiuo metu vykdo auditorių veiklos kontrolę, sprendžia su kvalifikacija susijusius klausimus ir, be kita ko, turi teisę sustabdyti auditoriaus pažymėjimo galiojimą ar jį panaikinti.</p> <p>Neatsižvelgta. Akcentuotina, kad teismo ekspertas privalo teikti savo paslaugas valstybės institucijos suteiktos kvalifikacijos apimtyje. LAR, kaip kvalifikaciją suteikianti ir specialių žinių audito srityje turinti institucija, tikrintų, ar teismo ekspertas veikė jų suteiktos kvalifikacijos ribose. Pastebėtina, kad LAR ir šiuo metu vykdo auditorių veiklos kontrolę, sprendžia su kvalifikacija susijusius klausimus ir, be kita ko, turi teisę sustabdyti auditoriaus pažymėjimo galiojimą ar jį panaikinti.</p> <p>Neatsižvelgta. Teismo eksperto, kuriam kvalifikaciją suteikė teismo ekspertizės įstaiga, kvalifikacija tikrinama kas penkerius metus. Jeigu teismo ekspertizės įstaiga aprobuotų teismo ekspertizės rūšį, kurią šiuo metu atlieka</p>
--	---	--

		<p>pakankamiems ištekliams, visų pirma žmogiškiesiems kompetencijos ištekliams. Kvalifikacijos patvirtinimas neturi būti pakartotinis teismo eksperto kvalifikacijos įgijimas taip, kaip tai apibrėžta TEĮ.</p> <p><i>Dėl kitų TEĮ pakeitimų, kurie nenumatyti TEĮ projekte.</i> Siūlome šiuos TEĮ papildymus</p> <p>1. Dėl TEĮ p. 3 str. 1 dalies pakeitimo.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad TEĮ pagal savo turinį turi apimti visas specialiųjų žinių panaudojimo formas. Tuo tarpu, kaip ir ankstesnėje TEĮ redakcijoje, taip ir siūlomame pakeitime liko neaišku, ar specialisto rašytiniai paaiškinimai (ABTĮ 60 str.) tapatūs ekspertinio tyrimo sąvokai, ar ne. Ta pati situacija ir dėl juridinio asmens veiklos tyrimo.</p> <p>Administracinių bylų teisenos įstatymo 60 str. numatyta viena iš galimų specialiųjų žinių panaudojimo formų – specialisto paaiškinimai. Vertinant sistemiškai ABTĮ 60 str. 1 ir 2 dalis darytina išvada, kad specialisto paaiškinimai gali būti teikiami žodžiu ir (arba) raštu. LVAT praktikos apibendrinime Nr. 23 pateikta specialisto paaiškinimų taikymo praktika. Tuo tarpu LR Teismo ekspertizės įstatymo 3 str. 1 d. pateikta „ekspertinio tyrimo“ sąvoka, ekspertiniam tyrimui keliami reikalavimai ir dokumentas, kuriuo užfiksuojamas ekspertinis tyrimas, t. y. specialisto išvada arba ekspertizės aktu. TEĮ 24 str. reglamentuoti teismo ekspertizės rezultatų įforminimo reikalavimai.</p> <p>ABTĮ 60 str. ir LVAT praktikos apibendrinime Nr. 23 pateikta specialisto paaiškinimų taikymo praktika suponuoja nuomonę, kad ABTĮ 60 str. numatytiems specialisto žodiniams paaiškinimams netaikomi TEĮ 3 str. 1 d. ir 24 str. numatyti reikalavimai. Manome, esant priešingoms nuomonėms tarp teismo ir eksperto (specialisto), teikiančio specialisto paslaugas, gali kilti nesusipratimų dėl specialisto paaiškinimams rengti skiriamo laiko ir apmokėjimo už jo atliktą darbą.</p>	<p>privatūs teismo ekspertai, tokiu būdu privataus teismo eksperto kvalifikacija turėtų būti patvirtinta teismo ekspertizės įstaigoje, nes būtent teismo ekspertizės įstaiga taptų kvalifikaciją toje srityje suteikiančia institucija. Kvalifikacijos patvirtinimas būtų vykdomas paprastesne tvarka nei kvalifikacijos įgijimas.</p> <p>Neatsižvelgta. Projektu tikslinama ekspertinio tyrimo sąvoka ir įtvirtinama, kad ekspertiniu tyrimu pripažįstama teismo ekspertizė, objekto tyrimas ir privataus teismo eksperto teikiama konsultacija. TEĮ 1 straipsnyje nustatyta, kad šis įstatymas reguliuoja teismo ekspertų (asmenų, turinčių teismo eksperto kvalifikaciją ir įrašytų į sąrašą) veiklą ir nėra skirtas specialistų, veikiančių administracinių bylų teisenoje, veiklos reguliavimui, šių specialistų veiklą reguliuoja Administracinių bylų teisenos įstatymas (toliau – ABTĮ). Teismo ekspertas administracinių bylų teisenoje visais atvejais veiktų tik pagal ABTĮ 70 straipsnį kaip ekspertas, o ne kaip specialistas pagal ABTĮ 60 straipsnį. Pareiškėjo minimame LVAT apibendrinime taip pat pateikiama aiški atskirtis tarp eksperto ir specialisto, nurodant, kad dažniausiai specialistais pasitelkiami medicininiai, projektinei dokumentacijai, žemėtvarkos projektams ištirti iš mokslo sričių, kur tokios kategorijos asmenys išskirti (vieningo specialistų sąrašo nėra).</p>
--	--	--	--

		<p><i>Dėl juridinio asmens veiklos tyrimo (CK 2.124-2.131 str.)</i></p> <p>Civiliniame kodekse numatyta viena iš specialiųjų žinių panaudojimo formų yra juridinio asmens veiklos tyrimas (CK X skyrius). Teismų praktika rodo, kad juridinio asmens veiklos tyrimui skiriami atestuoti auditoriai. Pastebėjome, kad Lietuvos teismo ekspertizės centras, atsakydamas į teismų užklausas dėl galimybės atlikti juridinio asmens veiklos tyrimus, atsisako jų motyvuodamas, esą tai nėra teismo ekspertizė, ir juridinio asmens veiklos tyrimas neatliekamas.</p>	<p>Neatsižvelgta. Teismo ekspertizė yra proceso veiksmas, kuriuo teismas ar teisėjas skiria <i>teismo ekspertui</i> atlikti ekspertizę ir <i>atsakyti į specialistų žinių reikalaujančius klausimus</i>, o teismo ekspertas atlieka jam pavestus tyrimus ir jų rezultatus fiksuoja ekspertizės akte. Teismo ekspertizės skyrimą, atlikimą, rezultatų įforminimą teismo ekspertizės akte reglamentuoja TEĮ ir proceso įstatymai. Tuo tarpu juridinio asmens veiklos tyrime, reglamentuojamame Civilinio kodekso, neatsakoma į teismo klausimus, o tirama, ar juridinis asmuo, juridinio asmens valdymo organai ar jų nariai veikė tinkamai. Ekspertais skiriami ne teismo ekspertai, įrašyti į sąrašą, o nepriklausomi asmenys, turintys reikiamą kvalifikaciją atlikti juridinio asmens veiklos tyrimą. Šie ekspertai savo veiklos rezultatus įformina ne teismo ekspertizės akte, o specialiuose Civilinio kodekso 2.130 straipsnyje apibrėžtuose dokumentuose – ataskaitose ir rekomendacijose. Teismo ekspertizių rūšių sąrašė, patvirtintame TEVKT 2015 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. KT-9, juridinio asmens veiklos tyrimas kaip ekspertizės rūšis taip pat neįrašyta. Taigi atsižvelgiant į ekspertizės ir juridinio asmens veiklos tyrimo sąvokas, skyrimo ir atlikimo tvarką, subjektus, atliekančius ekspertizę ir minėtą tyrimą, rezultatų įforminimą, teisės aktus, reglamentuojančius ekspertizės ir tyrimą, akivaizdu, kad tai yra visiškai skirtingų rūšių tyrimai ir juridinio asmens veiklos tyrimas nepatenka į ekspertinio tyrimo sąvoką, nustatomą TEĮ.</p>
--	--	--	--

		<p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, siūlome TEĮ 3 str. papildyti 2 dalimi:</p> <p>Ekspertinio tyrimo sąvoka, apibrėžta šio įstatymo 3 str. d. negalioja, kai rengiami rašytiniai specialisto paaiškinimai, numatyti ABTĮ 60 str. bei CK 2. 124-2.131 str. nustatyta tvarka „Juridinio asmens veiklos tyrimai“. <u>Arba kitaip atskleisti</u> reglamentavimą, kurio turinys būtų aiškus ir vienodai suprantamas tiek ekspertams, tiek TEVKT.</p> <p>2 . Dėl TEĮ 5 str. 5 d.</p> <p>Siūlome keisti reglamentavimą nustatant, kad teismo ekspertizės įstaiga gali būti privati įstaiga arba įmonė, juolab kad TEĮ 7 str. numatyta galimybė privatiems teismo ekspertams steigti juridinius asmenis. Pažymime, kad jau apie 20 metų Lietuvoje Respublikoje veikia privačios audito įmonės, privačios bankroto administravimo ir restruktūrizavimo įmonės, analogiškais pagrindais veikia antstolių ir notarų kontoros. Pabrėžiame, kad LR Aukščiausias Teismas išaiškino ne tik kad privataus teismo eksperto įsteigtas juridinis asmuo TEĮ kontekste yra priskiriamas teismo ekspertizės įstaigai, bet ir tai, kad teismas gali skirti ekspertizę privačiai teismo ekspertizės įstaigai. Tokia įstaiga, gavusi paskyrimą, turi informuoti teismą, kuris konkretus tos įstaigos ekspertas atliks teismo paskirtą ekspertizę. Paminėtinas Lenkijos Respublikos pavyzdys, kur ekonominio pobūdžio ekspertizės atlieka išimtinai privačios teismo ekspertizės įstaigos.</p> <p>3. Dėl TEĮ 19 str. 1 d.</p> <p>Šią nuostatą siūlome keisti numatant, kad teismo ekspertizės įstaiga gali būti ne tik valstybinė, bet ir privati įstaiga. Dėl šių motyvų yra pasisakyta aukščiau ir dėl nebus kartojama.</p>	<p>Neatsižvelgta. Papildymas būtų perteklinis, specialisto paaiškinimų ir juridinio asmens veiklos tyrimų samprata išsamiai atskleista atitinkamai ABTĮ ir Civiliniame kodekse.</p> <p>Neatsižvelgta. Pagal TEĮ teismo ekspertizės įstaiga pripažįstama valstybės įstaiga ar jos padalinys, kurių pagrindinė paskirtis yra atlikti teismų paskirtas teismo ekspertizes. TEĮ 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad privačių teismo ekspertų veikla gali būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje steigiant juridinius asmenis ar jų filialus, kitose užsienio valstybėse įsteigtų juridinių asmenų ar kitų organizacijų filialus. Šioje nuostatoje apibrėžiama eksperto <i>veiklos forma</i>, t. y., kaip privatus teismo ekspertas gali vykdyti savo veiklą. Tuo tarpu teismo ekspertu gali būti tik fizinis asmuo, nes jis prisiima asmeninę atsakomybę už eksperto nuomonę ir ekspertinio akto turinį, kurį taip pat gali tekti paaiškinti teisme. Nušalinimo procedūra taip pat gali būti taikoma tik teismo ekspertui kaip fiziniam asmeniui. Akcentuotina, kad pareiškėjų minimoje Lenkijoje, nėra priimtas Teismo ekspertizės įstatymas (buvo parengtas tik projektas), todėl nėra galimybės vertinti, ar pareiškėjų minimi juridiniai asmenys, atliekantys ekonominio pobūdžio ekspertizes, laikytini teismo ekspertais.</p>
--	--	--	--

4. Dėl TEĮ projekto aiškinamajame rašte ir lydraštyje pateiktos informacijos

TEĮ p. aiškinamojo rašto 2 p. nurodyta, kad TEĮ p. parengtas atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas. Mūsų nuomone, TEĮ rengėjai atsižvelgia tik į dalį Valstybės kontrolės rekomendacijų. Pažymėtina, kad TEĮ projekte neteikiamas nė vienas TEĮ pakeitimas, kuris sudarytų vienodas konkurencines sąlygas TEĮ įstatyme numatytiems subjektams atlikti ekspertinius tyrimus. Pavyzdžiui, auditoriams ekspertams atlikti ekonominio pobūdžio ekspertinius tyrimus baudžiamosiose bylose ir ikiteisminiuose tyrimuose. Mūsų žiniomis, tokia praktika taikoma Lenkijos Respublikoje.

Dėl skundų dėl privačių teismo ekspertų veiklos. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad: „Todėl teismo paskirtas ekspertas tam tikra prasme tampa kvaziarbitru, nuo kurio išvados didelė dalimi priklauso bylos baigtis.“ Dėl šios priežasties dalies proceso šalių skundų tikslas yra paveikti ekspertus, kai jų padarytos išvados jiems nepalankios. Kita priežastis, galinti lemti didesnį skundų skaičių dėl privačių teismo ekspertų, yra ta, kad daliai proceso šalių privatus teismo ekspertas dar vis asocijuojasi su neskaidria veikla ir didesne galimybe jį paveikti. Mūsų nuomone,

Neatsižvelgta. Valstybės kontrolės 3.1 rekomendacijoje nustatyta, kad tam, jog sudaryti visiems paslaugų teikėjams vienodas konkurencines sąlygas, turi būti aiškiai nustatytos draustinos atlikti privatiems teismo ekspertams ekspertizės rūšys, kad būtų aišku kurioje srityje jie negali atlikti ekspertizės. Draustinos atlikti privatiems teismo ekspertams ekspertizės apibrėžtos projekto 12 straipsnyje. Atkreiptinas dėmesys, kad ekonominė ekspertizė ir audito ekspertizė yra skirtingos teismo ekspertizės rūšys, kurios sprendžia skirtingus uždavinius ir kurioms atlikti kvalifikaciją suteikia skirtingos institucijos. Kvalifikaciją atlikti ekonomines ekspertizes suteikia teismo ekspertizės įstaigos, todėl ekonominį išsilavinimą turintys asmenys, įskaitant ir asmenis, turinčius auditoriaus kvalifikaciją, gali išlaikyti teismo eksperto kvalifikacijos egzaminą teismo ekspertizės įstaigoje ir atlikti ekonomines ekspertizes. Asmuo, turintis auditoriaus kvalifikaciją, bet neįgijęs teismo eksperto kvalifikacijos teismo ekspertizės įstaigoje ekonominei ekspertizei atlikti, negalėtų atlikti ekonominės ekspertizės.

Neatsižvelgta. Tai nėra įstatymo reguliavimo dalykas. TEVKT, atsižvelgdama į dažniausiai pasitaikančius pažeidimus teismo ekspertų veikloje, yra patvirtinusi rekomendacijas privatiems teismo ekspertams, kuriose pateikiamas teisės aiškinimas ir taikymo praktika. Šios rekomendacijos skelbiamos viešai Lietuvos teismo ekspertizės centro, kuris techniškai aptarnauja TEVKT, interneto

	<p>skundų skaičius dėl privačių ekspertų galėtų sumažėtų, jei TEVKT viešai skelbtų apibendrintą medžiagą. Siūlome viešai skelbti apibendrintą skundų dėl teismo ekspertų veiklos tyrimo medžiagą, kuri būtų skirta tiek ir ekspertų bendruomenei, tiek ir pareiškėjams bei visuomenei informuoti apie TEVK tarybos teisės aiškinimo ir taikymo praktiką.</p> <p><i>Dėl TEĮ p. aiškinamojo rašto 8 p.</i></p> <p>Manytume, kad LR Finansinių ataskaitų audito įstatymą bus reikalinga pakeisti, jei bus neatsižvelgta į šiame rašte pateiktas pastabas.</p> <p><i>Dėl TEĮ aiškinamojo rašto 12 p.</i></p> <p>Kaip jau anksčiau minėta, LAR negalės tinkamai įvykdyti „Informacijos pateikimo ir atsakymų į klausimus“ funkcijos, kadangi LAR finansuojami iš jų narių (fizinių asmenų) ir audito įmonių įnašų. Manytina, kad aukščiau minėtas funkcijas galėtų įgyvendinti tik gavus papildomą finansavimą.</p> <p><i>Dėl TEĮ projekto suderinimo su Lietuvos auditorių rūmais</i></p> <p>LR Teisingumo ministerijos rašte „Dėl įstatymo projekto suderinimo“ 2 lape nurodyta, kad TEĮ p. 4¹ straipsnio, 4, 7, 8 dalių, 5 straipsnio 2 dalies nuostatos su Lietuvos auditorių rūmais yra suderintos 2018-02-12. Dėl šios informacijos teisingumo domėjimosi LAR ir mums buvo pranešta, kad vykusiame posėdyje buvo ir du LAR atstovai, tačiau joks TEĮ projektas nebuvo suderintas. Pabrėžime, kad dviejų atstovų dalyvavimas diskusijose nereiškia, kad TEĮ p. buvo suderintas.</p>	<p>svetainėje. Minėtoje interneto svetainėje taip pat skelbiama TEVKT veiklos ataskaita, kurioje pateikiami apibendrinti duomenys apie išnagrinėtus skundus.</p> <p>Neatsižvelgta. Pareiškėjas nepateikia argumentų, kodėl reikėtų pakeisti Finansinių ataskaitų audito įstatymą. Aiškinamojo rašto 8 punkte aprašomi pakeitimai nėra susiję su Finansinių ataskaitų audito įstatymu.</p> <p>Neatsižvelgta. LAR poreikio dėl papildomų lėšų nepateikė. Pastebėtina, kad LAR ir šiuo metu yra įgaliota vertinti auditorių veiklą ir spręsti klausimus dėl auditoriaus kvalifikacijos pažymėjimo sustabdymo ar galiojimo panaikinimo. Be to, vid. išnagrinėjami tik 2 skundai dėl teismo ekspertų, veikiančių audito srityje, veiklos per metus.</p> <p>Neatsižvelgta. 2018 m. vasario 12 d. Teisingumo ministerijoje įvyko pasitarimas, kuriame projekto 4¹ straipsnio 4, 7, 8 dalių, 5 straipsnio 2 dalies nuostatos buvo suderintos su Auditorių rūmų atstovais (pasitarime dalyvavo prezidentas Saulius Lapšinskas, audito komiteto pirmininkė Elena Jankevičienė, auditorius Rimas Butkevičius). Pagal LAR statutą LAR interesams valdžios ir valdymo institucijose atstovauja LAR prezidentas. Be to, projektas buvo pateiktas derinti LAR paskelbus jį posistemėje. LAR pastabų neturėjo.</p>
--	--	--

		<p><i>Dėl praktinių teisinio reguliavimo klausimų</i></p> <p>TEĮ aiškinamojo rašto 5 psl. paminėta LVAT byla Nr. A-2590-520/2016. Pažymime, kad teismui pripažinus negaliojantį TEVKT sprendimą dėl teismo eksperto kvalifikacijos nepratęsimo, teismo ekspertas turi prievolę pakartotinai kreiptis į tą pačią TEVKT dėl to paties dalyko. Manome, kad TEĮ turėtų tokius atvejus taip pat reguliuoti, t. y. teismui panaikinus TEVKT sprendimą dėl eksperto pažymėjimo pratęsimo jis neturėtų prievolės papildomai kreiptis į TEVKT dėl to paties dalyko. Taigi teisinio reguliavimo klausimas nėra išspręstas.</p> <p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes matome, kad TEĮ įstatymo projektas tinkamai neparengtas ir jo negalima teikti svarstyti LR Vyriausybei.</p>	<p>Neatsižvelgta. Ne TEĮ reguliavimo dalykas. Teismas sprendžia, kokių veiksmų turi imtis skundžiama institucija ar pareiškėjas. Teismo sprendimas, kuriuo panaikinama kvalifikacinės komisijos sprendimas atsisakyti pratęsti kvalifikacijos pažymėjimą, nereiškia, kad teismo ekspertui galėtų būti automatiškai pratęsiamas kvalifikacijos pažymėjimo galiojimas. Visais atvejais turi būti įvertinamas teismo sprendimas, nes kvalifikacinės komisijos sprendimas, kuriuo atsisakoma pratęsti kvalifikacijos pažymėjimą, gali būti panaikintas dėl įvairių aplinkybių. Atsižvelgiant į tai, jeigu teismo sprendime neapspręstas klausimas dėl kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo pratęsimo, teismo ekspertas turi kreiptis į teismo ekspertizės įstaigą prašydamas pratęsti kvalifikacijos pažymėjimą.</p>
4.	Eksperto Kęstučio Ambrazaičio 2018-04-13 raštas	<p>Balandžio 12 d. gavome pranešimą iš Lietuvos auditorių rūmų dėl TEĮ projekto. Lydraštyje pastebėjome, kad TEĮ projektas neteikiamas derinti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui (LVAT). Norėtume atkreipti dėmesį, kad ne tik ABTĮ numatyta dvi specialiųjų žinių panaudojimo formos (teismo ekspertizė, rašytiniai paaiškinimai), bet praktikoje skiriamos teismo ekonominės ekspertizės, kurios yra ypač sudėtingos (eksperto paieška trunka iki dviejų metų, valstybinės teismo ekspertizės įstaigos tokio pobūdžio ekonominių ekspertizių neatlieka, ekspertizė truko 1,5 metų ir pan.). Šiuo metu taip pat teikiame specialisto paslaugas administraciniam teismui, kurias turinio prasme atsisakė suteikti valstybinė teismo ekspertizės įstaiga. Be to, teikiant teismo eksperto (specialisto) paslaugas administraciniam teismui susiduriame su tam tikrais TEĮ ir ABTĮ nuostatų taikymo sunkumais.</p>	<p>Neatsižvelgta. Projektas suderintas su Nacionaline teismų administracija. Pareiškėjai prašo įstatymų nuostatų, kurios jiems asmeniškai neaiškios, išaiškinimo. Atskirtis tarp projekto 2 straipsnyje pateiktos ekspertinio tyrimo sąvokos ir specialisto paaiškinimų sąvokos, pateiktos ABTĮ 60 straipsnyje, yra aiški (argumentai pateikti aukščiau) ir nėra pagrindo teikti derinti atskirai LVAT projektą tikslu, kad pareiškėjams būtų išaiškintos įstatymuose vartojamos sąvokos.</p>

		<p>TEĮ projekto derinimo stadijoje pateikiame vieną, mūsų nuomone neapibrėžtumą, kuris aktualus tiek administraciniais teismams tiek ekspertams (specialistams). TEĮ projekte manytume problema liko neišspręsta.</p> <p>Administracinių bylų teisenos įstatymo 60 str. numatyta viena iš galimų specialiųjų žinių panaudojimo formų – specialisto paaiškinimai. Vertinant sistemiškai ABTĮ 60 str. 1 ir 2 dalis darytina išvada, kad specialisto paaiškinimai gali būti teikiami žodžiu ir (arba) raštu. LVAT praktikos apibendrinime Nr. 23 pateikta specialisto paaiškinimų taikymo praktika. Tuo tarpu LR Teismo ekspertizės įstatymo (toliau – TEĮ) 3 str. 1 d. pateikta ekspertinio tyrimo sąvoka, ekspertiniame tyrimui keliami reikalavimai ir kokiame dokumente užfiksuojamas ekspertinis tyrimas“ t. y. specialisto išvadoje arba ekspertizės akte. TEĮ 24 str., reglamentuoti teismo ekspertizės rezultatų įforminimo reikalavimai. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos teismo ekspertizės centro ekspertizių atlikimo nuostatuose išskirtos tik dvi specialiųjų žinių panaudojimo formos – specialisto išvada ir ekspertizės aktas ir jiems taikomi tokie patys turinio reikalavimai, t. y. rašytiniai paaiškinimai nėra numatyti.</p> <p>ABTĮ 60 str. ir LVAT praktikos apibendrinime Nr. 23 pateikta specialisto paaiškinimų taikymo praktika suponuoja nuomonę, kad ABTĮ 60 str. numatytiems specialisto žodiniams paaiškinimams netaikomi TEĮ 3 str. 1 d. ir 24 str. numatyti reikalavimai. Manome, esant priešingoms nuomonėms tarp teismo ir eksperto (specialisto), teikiančio specialisto paslaugas, gali kilti nesusipratimų dėl specialisto paaiškinimams rengti skiriamo laiko ir apmokėjimo už jo atliktą darbą.</p> <p>Prašytume paaiškinti, ar ABTĮ 60 str. numatytiems specialisto paaiškinimams taikomi TEĮ 3 str. 1 d. ir 24 str. reikalavimai? Kitaip tariant, jeigu teismas kreipiasi į specialistą paaiškinti žodžiu ar/ir raštu tam tikrus specialiųjų žinių reikalaujančius dokumentus, įvykius ar kitą informaciją ir tam nereikia tiriamojo pobūdžio darbo (nes klausimai nesudėtingi), ar privatus teismo ekspertas turėtų atlikti tyrimą ir jį aprašyti siekdamas įvykdyti visus TEĮ 3 str. 1 d. ir 24 str. reikalavimus? Dėl aukščiau paminėtos problemos</p>	
--	--	---	--

		<p>konsultavomės su kompetentingais asmenimis, tačiau atsakymo iki šiol neturime.</p> <p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą prašytume apsvarstyti galimybę TEĮ projektą teikti derinti ir LVAT.</p>	
--	--	---	--

Teisingumo ministras
 Elvinas Jankevičius

2018 05 24